

Več (Manj) svinca v Zgornji Mežiški dolini ?

Ob pripravi programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini smo ugotavljali, da so se viri emisij v dolini zmanjšali na sprejemljiv nivo in je potrebno predvsem odstraniti staro onesnaženje iz okolja oz. izvesti ustrezne ukrepe za omejitev širjenja tega onesnaženja. Program je stekel in po nekaj letih uspešnega izvajanja ukrepov je napredek opazen. Sočasno je zrasla tudi občutljivost ljudi za nove emisije onesnaženja (predvsem težkih kovin) v okolje oz. pretirano širjenje obstoječih, kar bi lahko ogrozilo uspešnost izvedenih ukrepov, lahko pa bi ogrozilo tudi zdravje izpostavljenih ljudi.

Opozarjali smo že na precej nekritično predelavo materiala iz rudniške halde v gradbeni material. Čeprav ideja ponovne uporabe predelanega odpada zveni okoljsko zelo simpatično, pa lahko izvajanje v praksi kaže popolnoma drugačno sliko. Nekontroliran raznos in uporaba takšnega materiala imata lahko za posledico negativne učinke na stanje okolja, narave in zdravje ljudi. Ugibanje, da material verjetno ni zdravju škodljiv in delna ekonomska korist, ne bi smela biti dovolj dobra razloga za takšno početje.

Nekoliko manj zaskrbljujoča se zdi svinčeva industrija v dolini, ki je podvržena precej strožji zakonodaji in okoljskim pravilom, kot v preteklosti. Pri teh večjih obratih naj bi bilo zagotovljeno minimaliziranje emisij in učinkovit nadzor nad temi emisijami, pa vseeno ljudje dvomimo. Je dvom upravičen, je sploh potreben?

V zadnjem mesecu smo si ogledali dve dokumentaciji za pridobitev okoljevarstvenega soglasja in sicer za obrata podjetja TAB d.d. tovarna akumulatorskih baterij Mežica v Črni na Koroškem in v Žerjavu. V dokumentaciji so zajete bistvene informacije o proizvodnji obeh obratov. Podjetje TAB namerava v obratu Žerjav povečati proizvodne kapacitete in sicer proizvodnjo svinčevega oksida in litje svinca. Trem mlinom za proizvodnjo svinčevega oksida s skupno kapaciteto 36 ton na dan bo dodan nov mlin s kapaciteto 31 ton na dan. Skupaj z mlinom bo nameščeno še: nov kotel s talilno zmogljivostjo 55 ton na dan, ki bo zamenjal obstoječi plinski kotel z zmogljivostjo 45 ton na dan, forma za vlivanje svinčevega traku, naprava za rezanje svinčevega traku in dva silosa za svinčeni oksid kapacitete vsak po 45 ton. Nova bo tudi naprava za

produkcijo minija. Do konca leta 2010 bo tako zmogljivost svinčene oksida 67 ton na dan. Od tega se bo del proizvedenega oksida predelal v drugo obliko oksida-minij Pb_3O_4 . V obratu v Črni je bilo večino naprav za povečanje proizvodnje že nameščenih. Tudi tam bo največje povečanje proizvodnje svinčevega oksida in sicer iz 24 na 55 ton dnevno. V ta namen je bil nameščen nov mlin s pripadajočo infrastrukturo. Manj se bo povečala zmogljivost litja svinca, ki bo iz obstoječih 124,1 tone zrasla na 141,96 ton dnevno. Oba dokumenta opisujeta tudi načine preprečevanja emisij v okolje in podajata oceno vplivov na okolje. Ocene so podane za različne vplive na okolje: hrup, elektromagnetno sevanje, svetlobo, odpadke, vode, zrak, naravo, kulturno dediščino, krajino, promet, tla in možnost nesreč. Vsak vpliv je ocenjen na lestvici od -5 do +5, kjer pomenijo negativne ocene negativen vpliv na okolje, pozitivne pa pozitiven vpliv, 0 pa pomeni, da vpliva ni. Iz obeh poročil je razvidno, da je za največ področij ocenjeno, da vplivov ne bo, sicer pa so pričakovani vplivi na okolje ocenjeni negativno, kot neznatni (-1) ali pa zelo majhni (-2). Pozitivnih vplivov presoja ne predvideva. Na podlagi zapisanega v obeh dokumentih je moč sklepati, da so polemike med prebivalci Črne in Žerjava okrog javne razgrnitve obeh projektov nepotrebne. Ocena vplivov v poročilu jasno pove, da bo delovanje čistilnih sistemov na obstoječih in novih izpustih v mejah predpisov. Upravljavec TAB d.d. mora pridobiti okoljevarstveno soglasje, s čimer se bo štelo, da je širitev proizvodnih kapacitet sprejemljiva za okolje, kar predstavljena dokumentacija jasno izkazuje. Kdor je poročilo videl in ga tudi prebral, mu bi moralo biti jasno, da večjega vpliva na stanje okolja in posledično na zdravje prebivalstva ne bo. Zakaj potem skrb in dvomi? Morda zato, ker v poročilu za obrat v Črni jasno piše, da se bo proizvodnja svinčevega oksida povečala za več kot 100%, emisije v zrak pa bodo ob enaki učinkovitosti čiščenje ostale nespremenjene, kar seveda matematično ne zdrži. Ta vtis je nekoliko popravljen z oceno, da se bo malo poslabšala kakovost zraka (ocena -2), kar pa ponovno zmoti določitev vplivnega območja, ki sega do tovarniške ograje, čeprav zrak seže tudi preko nje. Povprečnemu bralcu ostane zmeden vtis, ki bi bil lahko kriv za razburjenje prebivalcev v bližini obrata? Morda ti prebivalci niti niso prebrali poročila in se razburjajo brez osnove? Morebiti so bili zavedeni? Vsekakor so ugotovili, da se v bližini njihovih stanovanj nekaj dogaja, o tem pa so imeli premalo informacij. Tukaj tudi pridem do točke, kjer vsaj osebno opažam največjo pomanjkljivost v celotni zadevi, saj

letošnja situacija močno spominja na dogajanje pred dobrim letom, ko je okoljsko dovoljenje pridobivalo podjetje MPI Reciklaža d.o.o.. Rezultat precej burnega odziva prebivalstva in lokalne skupnosti je bila sklenitev dogovora o varovanju okolja med Občino Črna na Koroškem in podjetjem. Takrat so javni razgrnitvi dokumentacije sledili sestanki in dopisi z enostavnejšimi pojasnili dogajanja. Prav ti sestanki in pojasnila bi po mojem mnenju morali priti prej, še pred razgrnitvijo dokumentacije. Podjetje, ki spoštuje lokalno skupnost in okolje v katerem deluje, bi moralo svoje delovanje do prebivalstva voditi zelo odprto, transparentno in proaktivno. Ljudje bi morali biti z delovanjem podjetja bolj seznanjeni, s podjetjem sodelovati in na ta način čutiti, da jih podjetje upošteva. To je sicer več, kot zahteva zakonodaja, vendar pa se odličnost podjetja izkazuje prav s tem, da več tudi ponuja. Ljudje pač včasih pričakujejo več in niso zadovoljni s podjetjem, ki »ničesar ne skriva«, ampak želijo podjetje, ki »vse jasno in glasno pove«.

Zapisal: Matej Ivartnik